

ΤΕΤΟΙΟΣ

τέτοιος, -οια, -οιο, αντων. [<μσν. τέτοιος <αρχ. τοίτοιος (συμφυρ.)], τέτοιος. **1.** αυτού του είδους, παρόμοιος, σχετικός: «όλοι οι φίλοι σου είναι αλήτες κι έπρεπε να καταλάβω πως κι εσύ είσαι τέτοιος». **2.** λέγεται αντί ονόματος που έχουμε λησμονήσει ή που δε θέλουμε να το πούμε, για να μην καταλάβουν οι άλλοι για ποιον πρόκειται: «πέρασε και σε ζητούσε ο τέτοιος, ο... πώς τον λένε να δεις || πέρασε ο τέτοιος και σε ζητούσε». Συνήθως κάνουμε διακριτικά κάποια χειρονομία, παρουσιάζοντας κάποιο χαρακτηριστικό γνώρισμα του ατόμου για το οποίο γίνεται λόγος. Αν π.χ. έχει μεγάλη μύτη, φέρνουμε το δείκτη μπροστά στη μύτη μας σε γαμψή στάση, αν έχει μεγάλα αφτιά, φέρνουμε το ένα ή και τα δυο χέρια στ' αφτιά μας σχηματίζοντας με το δείκτη και τον αντίχειρα μεγάλο κύκλο ή πιέζοντάς τα από πίσω προς τα μπροστά (κ.λπ.). **3.** λέγεται περιφρονητικά, όταν αναφερόμαστε σε κάποιον ή σε κάτι που έμμεσα απορρίπτουμε ή υποτιμούμε: «ήταν σίγουρο πως θα 'χες τραβήγματα με την αστυνομία, αφού έχεις τέτοιους φίλους || πώς να μη σ' αφήσει στο δρόμο τέτοιο αυτοκίνητο!». **4α.** το αρσ. ως ουσ. **ο τέτοιος**, ο ερωμένος, ο εραστής, ο γκόμενος: «είδα την αδερφή σου με τον τέτοιο της να κάνουν βόλτα στην παραλία». **β.** ο θηλυπρεπής, ο πούστης: «δεν το περίμενε κανείς πως ένα τέτοιο παλικάρι θα μπορούσε ποτέ να είναι τέτοιος || όλοι οι τέτοιοι της περιοχής μας μαζεύονται στο τάδε μαγαζί». **5α.** το θηλ. ως ουσ. **η τέτοια**, η ερωμένη, η γκόμενα: «μήπως ξέρεις ποιανού τέτοια είναι η τάδε;». **β.** η πουτάνα, η πόρνη: «άφησε τη γυναίκα του, ο μαλάκας, και γυρίζει με μια τέτοια, που την έχει πάρει ολόκληρο σύνταγμα». **6.** το ουδ. ως ουσ. **το τέτοιο**, λέγεται αντί ονόματος για μικροαντικείμενο ή μικροεργαλείο που έχουμε λησμονήσει την ονομασία του ή που για κάποιο λόγο δε θέλουμε να την πούμε: «δώσε μου το τέτοιο να ξεβιδώσω αυτή τη βίδα». **7.** το ουδ. στον εν. **το τέτοιο**, (με τις προσωπ. αντων. *μου, σου, του, μας, σας, τους, των*) το πέος, ο πούτσος (μου, σου του, κ.λπ.): «αν σε βάλω το τέτοιο μου, θα στενάξεις μια βδομάδα!». **8.** το ουδ. στον πλ. ως ουσ. **τα τέτοια**, τα αρχίδια: «του 'δωσε μια κλοτσιά στα τέτοια του και τον ξάπλωσε κάτω». (Ακολουθούν 37 φρ.)·

- αυτά τα χεΐλη έχουμε, τέτοια φιλιά δίνουμε, βλ. λ. [χεΐλι](#)·

- δε θέλω τέτοια! (απειλητικά ή συμβουλευτικά) δε θέλω να συμπεριφέρεσαι με άσχημο ή άπρεπο τρόπο: «με μένα θα 'σαι πάντοτε τυπικός, γιατί δε θέλω τέτοια!»·

- δε σηκώνω τέτοια! βλ. φρ. δε θέλω τέτοια(!)·

- δε φουμάρω εγώ τέτοια, βλ. λ. [φουμάρω](#)·

- δεν είν' ώρα για τέτοια, βλ. λ. [ώρα](#)·

- δεν ξανάγινε τέτοια δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#)·

- δεν έχει τέτοια, στο εξής δε θα έχεις από μένα οποιαδήποτε παροχή ή βοήθεια: «μέχρι τώρα, ό,τι μου ζητούσες, στο έδινα, στο εξής όμως δεν έχει τέτοια»·

- δεν έχει τέτοια εδώ! (απειλητικά ή συμβουλευτικά) θα πάψεις να συμπεριφέρεσαι όπως συμπεριφερόσουν κάπου αλλού και θα προσαρμοστείς σύμφωνα με τους κανόνες που υπάρχουν εδώ: «τις λούφες και τις κοπάνες θα τις ξεχάσεις, γιατί δεν έχει τέτοια εδώ! Εδώ έχει δουλειά»·

- είμαστε τώρα για τέτοια; λέγεται για κάτι με το οποίο δεν μπορούμε αυτή τη στιγμή να ασχοληθούμε, γιατί προέχει κάτι άλλο που είναι πιο σοβαρό: «θα 'ρθεις μαζί μας στην εκδρομή; -Είμαστε τώρα για τέτοια; Την άλλη βδομάδα αρχίζουν οι εξετάσεις και πρέπει να στρωθώ στο διάβασμα». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του· βλ. και φρ. δε εν είν' ώρα για τέτοια, λ. ώρα·

- είμαστε τώρα για τέτοιες δουλειές; βλ. λ. [δουλειά](#)·

- είναι ώρα για τέτοια! βλ. λ. [ώρα](#)·

- έχει ένα κώλο τέτοιο! βλ. λ. κώλος·

- έχω τέτοια βράση! βλ. λ. [βράση](#).

- και τέτοια, και άλλα ίδια με αυτά που σου λέω, και άλλα παρόμοια: «ο γιατρός δε με βρήκε καλά στην υγεία μου και μ' έχει συστήσει να κόψω το τσιγάρο, το ποτό, τα ξενύχτια, να κάνω υγιεινή ζωή και τέτοια».

- *κάνε μας τέτοια!* ή *κάνε μου τέτοια!* **α.** ευθάρρυνση ή προτροπή σε γυναίκα πάνω σε στιγμές κεφιού να εξακολουθήσει να μου κάνει σκέρτσα και κουνήματα, ιδίως την ώρα που χορεύει: «έλα, μανάκι μου, κάνε μου τέτοια!». (Λαϊκό τραγούδι: **κάνε μου τέτοια, κάνε μου τέτοια για να σ' αγαπώ, λέγε μου τέτοια, λέγε μου τέτοια για να λιώνω εγώ**). **β.** απειλητική ή ειρωνική παρατήρηση σε κάποιον να μην προκαλεί με πράξεις ή με λόγια, γιατί αλλιώς θα βρει τον μπελά του, γιατί θα ενεργήσουμε δυναμικά εναντίον του: «κάνε μου τέτοια και να δεις πως, στο τέλος, δε θα το γλιτώσεις το ξύλο!». Λέγεται συνήθως με αλληπαλλήλες κινήσεις του κεφαλιού πάνω κάτω ή αριστερά δεξιά. Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του.

- κάτι τέτοια μου κάνεις και δεν μπορώ να σε ξεχάσω, βλ. λ. [ξεχνώ](#).

- κάτι τέτοια μου λες και δεν μπορώ να σε ξεχάσω, βλ. λ. [ξεχνώ](#).

- *λέγε μας τέτοια!* ή *λέγε μου τέτοια!* **α.** ευθαρρυντική προτροπή σε γυναίκα να συνεχίσει να μας λέει γλυκόλογα ή να μας υπόσχεται ερωτικές καταστάσεις. (Λαϊκό τραγούδι: **κάνε μου τέτοια, κάνε μου τέτοια για να σ' αγαπώ, λέγε μου τέτοια, λέγε μου τέτοια για να λιώνω εγώ**). **β.** απειλητική παρατήρηση σε κάποιον να πάψει να μας προκαλεί με λόγια: «λέγε μου τέτοια και να δεις τι θα πάθεις!». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του-βλ. και φρ. *μη μου λες τέτοια(!)*.

- μ' όποιον δάσκαλο καθίσεις, τέτοια γράμματα θα μάθεις, βλ. λ. δάσκαλος.

- *μη μου λες τέτοια!* **α.** (απειλητικά ή συμβουλευτικά) μη μου μιλάς με άσχημο ή άπρεπο τρόπο, μη μου λες πράγματα που δεν είμαι διατεθειμένος να ακούσω ή να κάνω. (Λαϊκό τραγούδι: **μη μου λες εμένα τέτοια και δεν ψήνομαι, τώρα είμαστε παρέα και τα πίνουμε**). **β.** λέγεται σε άτομο που μας ανακοινώνει πράγματα όχι αρεστά: «αύριο θα σου 'ρθει η εφορία. -Μη μου λες τέτοια!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το **α**.

- μόνο τέτοια! βλ. φρ. πάντα τέτοια(!).

- ο Θεός να μη μας το χρωστάει τέτοιο κακό, βλ. λ. Θεός.

- όλο τέτοια! βλ. φρ. πάντα τέτοια(!).

- όποια η μορφή, τέτοια κι η ψυχή, βλ. λ. [μορφή](#).

- όταν έχεις τέτοιους φίλους, τι τους θέλεις τους εχθρούς! βλ. λ. [φίλος](#).

- ό,τι μούτρα δείχνεις στον καθρέφτη, τέτοια κι αυτός σου δείχνει, βλ. λ. [μούτρο](#).

- πάντα τέτοια! ευχή σε κάποιον που του συνέβη κάτι καλό ή ευχάριστο να του συμβαίνει πάντα.

- πού ακούστηκε τέτοιο πράγμα! βλ. λ. πρά(γ)μα.

- πού τέτοια τύχη! βλ. λ. τύχη.

- πού τέτοια χαρά! βλ. λ. χαρά.

- πού τέτοιο πράγμα! βλ. λ. πρά(γ)μα.

- σε τέτοιο σημείο που..., βλ. λ. [σημείο](#).

- στα τέτοια μας! ή στα τέτοια μου! βλ. φρ. στ' αρχίδια μας! λ. αρχίδι.

- τέτοια ώρα, τέτοια λόγια, βλ. λ. [ώρα](#).

- τέτοιος είναι, τέτοια κάνει, λέγεται για να δηλώσουμε, συνήθως αρνητικά, πως οι πράξεις του ατόμου για το οποίο γίνεται λόγος είναι ανάλογες, σχετικές με το χαρακτήρα του, με το ποιόν του: «βρε, τον απατεώνα, πάλι μας εξαπάτησε! -Τέτοιος είναι, τέτοια κάνει».

- τέτοιος φίλος, τέτοια πίτα, βλ. λ. [πίτα](#).

- τώρα τέτοια θα λέμε! αυτό για το οποίο γίνεται λόγος είναι αυτονόητο: «τ' αδέρφια πρέπει να αλληλοϋποστηρίζονται, έτσι δεν είναι; -Τώρα τέτοια θα λέμε!». (Λαϊκό τραγούδι: **τώρα τέτοια θα λέμε, πώς πετούν τα πουλιά; Δεν είν' ώρα για τέτοια, είναι ώρα για κέφια γι' αγκαλιές και φιλιά**).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας